

Gunnar Staalesen

Storesøster

Kriminalroman

GYLDENDAL

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2016

www.gyldendal.no

Printed in Lithuania

Trykk/innbinding: ScandBook UAB

Sats: Type-it AS, Trondheim 2016

Papir: 70 g Holmen Book Cream 1,6

Boken er satt med Sabon 11/13,5 pkt.

Omslagsdesign: Augon Johnsen

ISBN 978-82-05-49565-4

ISBN 978-82-525-8675-6 (Bokklubben)

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Se www.gyldendal.no/miljo

Om du ser etter Buvik i Ryfylke på kartet, leter du forgjeves. Stedet finnes bare i forfatterens fantasi, i likhet med alle bokens personer og hendelser. Men både Bergen, Haugesund og Skudeneshavn fantes, sist jeg så etter.

1

Jeg har aldri trodd på spøkelser. Den godt voksne kvinnen som oppsøkte meg på kontoret denne gustne novemberdagen, var da heller ikke noe gjenferd. Men det hun hadde å fortelle meg, vekket til live noe jeg forlengst hadde fortrengt, og åpnet døren inn til et mørkeloft av familiehemmeligheter jeg aldri hadde hatt anelse om. Jeg ble sittende bak skrivebordet og bare stirre på henne som jeg ville gjort om hun virkelig hadde vært dét: et spøkelse.

2003 hadde vært et omskiftelig år på alle måter. Jeg hadde ikke mer enn sluppet løs fra lovens tunge hånd i september året før, da de bokstavelig talt begynte å rive ned veggene rundt kontoret mitt. Hotellet som opprinnelig hadde holdt til i de to øverste etasjene, hadde nå overtatt hele bygningen, og det var satt i gang en massiv ombygging. Hotelldirektøren hadde med tungt hjerte akseptert min gamle avtale med huseieren, som klausulerte min rett til å ha kontor i bygningen så lenge jeg drev virksomheten min. Men i byggeperioden måtte jeg flytte ut. Frem til nyåpningen i mai hadde jeg jobbet fra et såkalt hjemmekontor, et hjørne av stuen min i Telthusmuget. Jeg hadde aldri invitert klientene hjem. De fleste hadde jeg møtt på ulike kafeer og andre utesteder i byen og nærmeste omegn. Det hadde gitt meg en ufrivillig sta-

tistikk over kvaliteten på kaffen som ble servert i det samme området. Med noen få unntak hadde det vært en statistikk jeg godt kunne vært foruten. Jeg var svart som bek innvendig og nervøs som en ungdomsprest på Black Metal-festival i Hell. Og det slapp ikke taket, selv etter flere dagers anspent abstinens.

Da jeg i mai fikk tilbake kontoret mitt, lå det fremdeles på samme plass, fire trapper opp fra gateplanet, men venteværelset hadde jeg mistet. Det var blitt hotellrom, og kontoret mitt lå nå i en hotellkorridor der man måtte bruke øynene godt for å finne døren til der jeg, om du kom på den rette dagen, holdt til. Venteværelset kom jeg neppe til å savne. Det hadde vært mindre og mindre i bruk etter som årene gikk. Selv passerte jeg det aldri uten å kaste et raskt blick mot sofaen, for å se om det skulle sitte enda et lik der. De som ønsket å vente på meg nå, kunne ta plass i en av sofaene i hotellresepsjonen rett inn fra gaten, der det vekslende utvalget av resepsjonister nå hadde fått den tvilsomme ekstraoppgaven som mine forværelsesassistenter.

Kontoret hadde de ikke gjort noe med. Det brukte jeg selv en ukes tid på å pusse opp. Samtidig benyttet jeg anledningen til å sortere ut gamle saker og rydde opp i arkivskapet mitt. Da jeg var ferdig med dette, feiret jeg dagen med innkjøpet av en ny flaske taffelakevitt, som jeg la pent til rette i den nederste skuffen til venstre i skrivebordet, der familien Simers hadde hatt hevd på plassen like lenge som min egen klausul på kontoret.

På mange måter var jeg fornøyd med resultatet. Jeg hadde det samme kontoret, det var bare omgivelsene som hadde forandret seg. Adressen var fremdeles Strandkaien 2, fjerde etasje.

Alle var velkommen inn, med det de måtte ha på hjertet. Det skulle mye til for å overraske meg. Om de da ikke kom fra Haugesund og sa at de var søsteren min.

2

Hun møtte blikket mitt. «Kom det som en overraskelse på deg?»

«Ikke helt.»

«Mor fortalte deg om meg?»

«Nei. Men da hun var død, fant jeg en kopi av fødselsattesten og adopsjonspapirene.»

Hun så spørrende på meg. «Og det falt deg aldri inn å ta kontakt?»

«Nei, dessverre. Jeg var midt oppi en skilsmisse på den tiden, og dessuten ... Jeg tenkte vel at når hun selv hadde holdt det hemmelig gjennom hele livet, viste jeg henne en slags respekt ved å la det være.»

Hun slapp ikke blikket mitt. Norma Johanne Bakkevik hadde hun presentert seg som. Født i 1927. Øynene hennes var kornblå og klare, håret sølvgrått, og til tross for alderen var det lett å se at hun hadde vært en vakker kvinne som ung. Men hun minnet meg ikke om min mor. Hun var kledd med en litt passé eleganse, en mørk blå kåpe over en rød og svartspettet kjole. Hun beveget seg rimelig lett til å være en kvinne på seksogsytti, og det var noe bestemt og målrettet over henne som jeg heller ikke kunne forbinde med min mor slik jeg husket henne.

«Jeg forstår hva du sier. Det var først da mine adoptivforeldre var døde og jeg gikk gjennom papirene deres, at

jeg selv fikk vite navnet på hun som var min mor. Da jeg ble myndig, fortalte de meg at jeg var adoptert, men jeg kom til dem da jeg var bare noen få dager gammel, og det var dem jeg hadde vokst opp med, så for meg var det heller ikke så viktig, den gang. Det var jo de som var foreldrene mine, og som fremdeles er det, i hodet mitt. Din ... Vår ... Hun forble for alltid en fremmed.»

«Ja.»

«Da jeg oppsøkte henne i februar 1975, var hun likevel overraskende åpen, da hun først var kommet seg over sjokket.» Hun smilte skjevt. «Hun så ut omtrent slik du gjorde, for et kvarter siden.»

«Javel. Fortalte hun deg hvem din far var, da?»

«Vet *du* det?»

«Nei.»

«Ja, hun gjorde faktisk det. En omreisende predikant som med jevne mellomrom kom til Hjelmeland i Ryfylke, der hun vokste opp. Jeg har prøvd å finne ut noe om ham også, men det har ikke vært lett. Han har skjult sine spor godt, for å si det slik. Peter Paulus Haga.»

Det gikk som et støt gjennom meg. «Het han virkelig det? Peter Paulus Haga?»

«Ja? Sier det deg noe?»

«Navnet dukket opp i en sak jeg påtok meg for noen år siden.»

«En aktuell sak?»

«Nei. Det høres litt merkelig ut, men den var faktisk hundre år gammel. Og Peter Paulus Haga dukket opp i et av sidesporene til den. Faktisk som et drapsoffer.»

«Et drapsoffer!»

«Ja.» Jeg gav henne et konsentrat av den meget spesielle kriminalsaken jeg hadde fått i hendene helt på slutten av

1999. Hun fulgte oppmerksomt med, og da jeg var ferdig, ble hun sittende og se frem for seg, bort fra kontoret, langt tilbake i tiden.

Da hun endelig kom tilbake, sa hun: «Visste moren vår om dette?»

«Det tviler jeg på. Hun hadde vært død i mange år da jeg fikk saken, og jeg fant ingenting som helst om Peter Paulus Haga i de etterlatte papirene hennes.»

«Hva fant du der, da?»

«Ikke mye. Fødselsattesten og adopsjonspapirene, som sagt. Og noen avisutklipp om et jazzorkester som kalte seg The Hurrycanes.»

«Javel! Var hun interessert i slikt?»

«Ikke det jeg vet. Jeg husker henne som et stillferdig menneske som gjerne gikk i kirken om søndagen. Men da uten min far. Han satt hjemme og leste om norrøn mytologi. Selv gikk jeg på fjellet.»

«Høres ut som en merkelig familie.»

«Ja, vi var vel kanskje det.» Nå var det min tur til å falle i staver.

Hun brøt stillheten. «Kan du huske om hun noen gang var i Haugesund?»

«Bare på gjennomreise. Vi var ofte og besøkte min morfar og mormor i Ryfylke om sommeren, og vanligvis tok vi nattrutten helt til Stavanger. Men det hendte et par ganger, mener jeg, at vi drog gjennom Haugesund, fordi hun ville besøke en kusine og en gammel tante der.»

«Ja, det var sikkert hennes bryllup hun var i. Jeg husker jeg spurte henne selv om det samme, den gangen jeg besøkte henne. Det eneste hun fortalte meg da, var at hun hadde vært der i et bryllup til en kusine av seg, i januar 1942. Forresten ... Jeg mener hun sa

at brudgommen kom fra Bergen og spilte i et orkester her.»

«The Hurrycanes, kanskje. Du skal se det er derfor hun hadde de utklippene blant papirene sine.»

«Ja, kanskje det.»

«Her skal du bare se.» Jeg åpnet en av skrivebordskuffene og bladde meg litt nedover før jeg kom til en gulnet konvolutt. Jeg tok den opp, åpnet den og plukket frem et av de gamle avisutklippene jeg fremdeles hadde liggende der. Det var fra en lokal avis, etter alt å dømme Bergens Tidende, en gang på 1950-tallet, og det handlet om at en jazzkvintett fra mellomkrigstiden, som kalte seg The Hurrycanes, skulle ha en slags minneopptreden på et sted som het The Golden Club. Under utklippet stod navnene på alle de fem musikerne. Den eneste av dem jeg tidligere hadde bitt meg merke i, var saksofonisten, Leif Pedersen, fordi en barndomskamerat av meg hadde nevnt ham i forbindelse med en husundersøkelse jeg hadde foretatt. Det var i et hus der jeg selv som barn hadde vært på besøk med min mor, hos en venninne av henne som var i slekt med den samme Leif Pedersen. Jeg husket at jeg hadde tenkt at det kanskje var derfor hun hadde klippet ut disse stykkene fra avisen, uten at det hadde fått meg til å reflektere videre over saken. Og nå kom altså Norma med en annen, sannsynlig forklaring på det.

Nærmest av gammel vane noterte jeg på blokken min: *The Hurrycanes*? Hvis det ble en stille dag, og dem var det erfaringsmessig mange av, kunne jeg alltid gjøre noen undersøkelser, om ikke av andre grunner, så for moro skyld.

«Har du selv barn, Varg?»

«En sønn, Thomas, som bor i Oslo, og et lite barnebarn, Jakob, som er to år gammel. Enn du?»

Med ett så hun trist ut. «Jeg hadde to. Petter og Ellen. Men Petter omkom i 1980. Han var om bord på 'Alexander Kielland'. Men han etterlot seg et barn, han også. Karen, som er fireogtyve nå. Ellen har ikke fått noen barn.»

«Så mor har noen etterkommere hun aldri traff.»

«Ja, hun fikk jo det, da. Selv møtte jeg henne bare den ene gangen. 5. februar 1975. Det var da hun fortalte meg om deg, og senere har jeg fulgt deg, med lange mellomrom og alltid på avstand. Men jeg har jo sett navnet ditt i nyhetene noen ganger, spesielt nå når vi kan søke på internett.»

«Du er på nettet?»

«Ja, selvfølgelig. Overrasker det deg? Riktignok er jeg langt over sytti, men jeg er ikke helt avfeldig heller.»

«Nei, nei. Jeg har aldri vært spesielt tidlig ute med slike ting selv, så ...» Jeg slo unnskyldende ut med armene.

Hun smilte overbærende. «Men ... Du lurer kanskje på hvorfor jeg oppsøker deg akkurat i dag?»

«Ja, når du sier det, så ...»

Det var som om hun sank litt sammen i skuldrene, lik en gammel dukke, slengt litt tilfeldig fra seg av et barn som plutselig er blitt for stor til å leke med den slags. «Jeg har faktisk et oppdrag til deg.»

«Et oppdrag?»

«Ja. En sak, eller hva du nå kaller det.»

«Begge deler faller pent innenfor mitt vokabular.»

Igjen var det hun som ble sittende i sine egne tanker. Så tok hun seg synlig sammen. «Det gjelder min guddatter. Hun er forsvunnet.» Da jeg bare så avventende på henne, la hun til: «Her. I Bergen.»